

Sygn. akt: I ACa 1191/12

I ACz 1486/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 lutego 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Małgorzata Dzieciolowska
Sędziowie:	SSA Anna Miastkowska SSA Krzysztof Depczyński (spr.)
Protokolant:	stażysta Agata Józwiak

po rozpoznaniu w dniu 21 lutego 2013 r. w Łodzi

na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. O.**

przeciwko (...) **spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą**

w K.

o wydanie rzeczy i zapłatę

na skutek apelacji powoda

od wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi

z dnia 29 czerwca 2012 r. sygn. akt X GC 445/10

oraz na skutek zażalenia strony pozwanej

od postanowień zawartych w punktach 3, 4, 6 wyroku Sądu Okręgowego w Łodzi z dnia 29 czerwca 2012 r. sygn. akt X GC 445/10

I. oddala apelację;

II. z zażalenia strony pozwanej zmienia postanowienia zawarte w punktach 3, 4, 5 i 6 sentencji wyroku w ten sposób, że w punkcie 3 w miejsce kwoty 1.808,50 złotych zasądza kwotę 3.617,00 (trzy tysiące sześćset siedemnaście) złotych, uchyla orzeczenie zawarte w punkcie 4, w punkcie 5 w miejsce kwoty 2.214,00 złotych nakazuje wypłacić kwotę 4.428,00 (cztery tysiące czterysta dwadzieścia osiem) złotych oraz uchyla orzeczenie zawarte w punkcie 6;

III. zasądza od Z. O. na rzecz (...) spółki z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. kwotę 3.300,00 (trzy tysiące trzysta) złotych z tytułu zwrotu kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu odwoławczym;

IV. przyznaje adwokat K. M. z Kancelarii Adwokackiej w Ł. kwotę 3.321,00 (trzy tysiące trzysta dwadzieścia jeden) złotych brutto z tytułu wynagrodzenia za pomoc prawną udzieloną powodowi z urzędu w postępowaniu apelacyjnym i kwotę tę nakazuje wypłacić ze Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Łodzi.

I ACa 1191/12

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 29 czerwca 2012 r. Sąd Okręgowy w Łodzi w sprawie z powództwa Z. O. prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą (...) z siedzibą w Ł. przeciwko (...) spółce z ograniczoną odpowiedzialnością z siedzibą w K. o wydanie ruchomości i zapłatę wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z ruchomości, nakazał pozwanej wydanie powodowi nastrzykiwarki (...)nr(...)za jednoczesną zapłatą przez powoda na rzecz pozwanej kwoty 42 000,00-, zł z ustawowymi odsetkami zasądzonej przez Sąd Rejonowy w Częstochowie VIII Wydział Gospodarczy wyrokiem z dnia 9 listopada 2007 r. w sprawie o sygnaturze akt VIII GC 593/06, oddalając powództwo w pozostałym zakresie. Nadto orzekł o kosztach procesu i kosztach sądowych.

Powyższy wyrok zapadł na podstawie poczynionych przez Sąd Okręgowy ustaleń faktycznych, które Sąd Apelacyjny w całości podziela i przyjmuje za własne.

W świetle powyższych ustaleń Sąd Okręgowy wskazał, że nie ulega żadnym wątpliwości, że pozwana spółka odstąpiła od umowy sprzedaży spornej nastrzykiwarki. Obowiązana jest w takim razie do jej zwrotu, mając na uwadze treść art. 560 § 2 kc. Żądanie jej zwrotu przez powoda jest zatem w pełni uzasadnione.

Sąd Okręgowy wskazał jednocześnie, że pozwanej na podstawie art. 496 kc przysługuje prawo zatrzymania ruchomości do czasu zwrotu przez powoda uzyskanej od pozwanej ceny. Sąd I instancji w odpowiedzi na stanowisko powoda, co do braku możliwości skorzystania przez pozwaną z prawa zatrzymania podniósł, że zaoferowanie świadczenia (lub zabezpieczenie roszczenia o jego zwrot) musi być rzeczywiste i należyte, czyli takie, że jego spełnienie doprowadzi do wykonania zobowiązania przez dłużnika. Nie jest w tym zakresie wystarczające samo oświadczenie strony o gotowości do spełnienia świadczenia pieniężnego. Uzyskanie przez pozwaną tytułu wykonawczego w postaci wyroku z dnia 9 listopada 2007 roku wydanego w sprawie VIII GC 593/06 nie jest zaś ani rzeczywistym spełnieniem świadczenia, gdyż nie uzyskała ona zwrotu całości zasądzonej kwoty, ani też zabezpieczeniem roszczenia o spełnienie zasądzonej kwoty. Wykonaniem świadczenia nie jest uzyskanie tytułu egzekucyjnego czy nawet wykonawczego, ale w realiach sprawy, zapłata przez powoda całości kwoty 42 000,00-, zł tytułem zwrotu ceny. Uznanie, że zabezpieczeniem roszczenia o zwrot ceny jest uzyskanie tytułu wykonawczego niweczyłoby ten cel, albowiem nie nakładałoby na powoda dodatkowej presji w celu rzeczywistego spełnienia jego świadczenia o zwrot ceny.

Odnosząc się do żądania zapłaty kwoty 140 544,00-, zł Sąd Okręgowy wskazał w pierwszej kolejności, że powód reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika żądał zapłaty powyższej kwoty z tytułu odszkodowania z art. 471 kc. Mimo, że wskazanie przez stronę powodową, szczególnie reprezentowaną przez profesjonalnego pełnomocnika, podstawy prawnej swoich roszczeń nie oznacza formalnego związania sądu podstawą prawną, to jednakże nie pozostaje bez znaczenia dla wyniku sprawy, albowiem pośrednio określa także okoliczności faktyczne uzasadniające żądanie pozwu, a więc przedmiotowe granice sprawy.

W tym kontekście Sąd Okręgowy odniósł się do wskazanej podstawy prawnej ww. żądania. Odstąpienie od umowy wywiera skutek ex tunc, a więc umowę traktuje się tak, jakby nigdy nie została zawarta – sytuacja prawna wraca do stanu sprzed zawarcia umowy, tak jakby jej w ogóle nie było (vide uchwała Sądu Najwyższego z 27 lutego 2003 r. III CZP 80/02, OSNC 2003, z. 11, poz. 141). Natomiast naprawienia szkody wynikłej z niewykonania lub

niewłaściwego wykonania zobowiązania (art. 471 kc) można dochodzić tylko wówczas, gdy strony łączył umowny stosunek zobowiązaniowy (gdy łączyła je ważna umowa). Skorzystanie z uprawnienia do odstąpienia od umowy powoduje m.in. wyłączenie ogólnych reguł odpowiedzialności odszkodowawczej z art. 471 kc (vide uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z 15 października 2008 r. I CSK 101/08, LEX 658168).

Sąd Okręgowy dalej wskazał, że bez względu na podstawę prawną (odpowiedzialność deliktowa – art. 415 kc, czy wynagrodzenie za bezumowne korzystanie z rzeczy – art. 224 § 2 kc w zw. z art. 225 kc) dochodzenia kwoty 140 544,00-, zł roszczenie w tym zakresie, jako nieudowodnione, nie może zostać uwzględnione.

Zdaniem Sądu I instancji załączona do pozwu przez powoda oferta wynajmu urządzenia nie może stanowić dowodu uzasadniającego wysokość żądanego przez niego roszczenia. Oferta ta dotyczy innego typu nastrzykiwarki, niż objęta sporem – inny jest jej producent, a dodatkowo z oferty wynika, nastrzykiwarka ta była „po kapitalnym remoncie”, podczas gdy sporna nastrzykiwarka była wadliwa, co skutkowało skutecznym odstąpieniem przez pozwaną od umowy. Oczywistym jest, że czynsz najmu wadliwego urządzenia jest znacząco niższy, niż urządzenia po kapitalnym remoncie, a więc, co można domniemywać, urządzenia w pełni sprawnego. Dodatkowo nie jest wiadome, czy oferta ta została przyjęta, czy też miała stanowić jedynie stanowiska w negocjacjach, co do czynszu wynajmu urządzenia. Powód natomiast nie przedstawił jakiegokolwiek umowy na najem spornej nastrzykiwarki, a co za tym idzie wysokości uzyskanego czynszu. Powód nie zgłosił także wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości czynszu za sporną nastrzykiwarkę. W świetle powyższego powództwo w tym zakresie zostało oddalone.

Powyższy wyrok zaskarżył powód apelacją w zakresie pkt. 1, 2 i 3 wyroku. Zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił naruszenie przepisów postępowania, które miało istotny wpływ na wynik sprawy, tj.:

1. art. 379 pkt. 3 kpc, w zw. z art. 479¹⁴ § 2 i 3 kpc, poprzez orzeczenie w pkt. 1, sentencji wyroku obowiązku zapłaty przez powoda, na rzecz pozwanego (...) spółki z o.o. z siedzibą w K., kwoty 42 000,00-, zł z ustawowymi odsetkami zasadzonej przez Sąd Rejonowy w Częstochowie VIII Wydział Gospodarczy, wyrokiem z dn. 9 listopada 2007 r. w sprawie sygn. akt VIII GC 593/06, pomimo iż obowiązek zapłaty tejże kwoty został już uprzednio stwierdzony prawomocnym wyrokiem powołanego wyżej Sądu Rejonowego w Częstochowie, co więcej wyrok ten, stanowi tytuł wykonawczy, na podstawie którego prowadzona jest egzekucja komornicza;

2. art. 379 pkt. 5 kpc w zw. z art. 227 kpc i art. 232 kpc oraz art. 479¹² § 1 kpc, poprzez oddalenie wniosków dowodowych powoda w przedmiocie dopuszczenia dowodu z zeznań świadków: K. K., D. Z., pomimo iż zeznania tychże świadków miały istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy;

3. art. 233 § 1 kpc przez brak wszechstronnej oceny zebranego materiału dowodowego w sprawie, co w konsekwencji skutkowało mylnym, w ocenie powoda, przyjęciem polegającym na:

a) odmowie dania wiary zeznaniom M. R. w zakresie okresu czasu, w jakim miała pracować u pozwanego na nastrzykiwarce (...).nr (...), pomimo, iż pozwany odstąpił od umowy sprzedaży nastrzykiwarki zakupionej od powoda, a świadek w tym zakresie opierał się na posiadanej wiedzy, którą czerpała z faktu pracy bezpośrednio przy tzw. nastryku płatów ryby z użyciem wspomnianego urządzenia,

b) uznanie za wiarygodne zeznań M. R. i przyjęcia, iż pozwany pracował na nastrzykiwarce dostarczonej przez powoda od stycznia 2006 r. do marca 2007r. i w tym zakresie odmowę dania wiary ofercie najmu nastrzykiwarki przedłożonej jako załącznik do pozwu, na okoliczność wysokości wynagrodzenia za korzystanie z tego urządzenia, pomimo iż świadek M. R. wyraźnie podała na rozprawie z dnia 13 września 2011 r., że praca na nastrzykiwarce T. odbywała się do czerwca 2009 r., dalej świadek zeznała, że jak odchodziła z pracy w listopadzie 2010 r. nastrzykiwarka dostarczona przez powoda nie stała na hali produkcyjnej, co dla potwierdzenia ww. twierdzeń świadek wskazała nastrzykiwarkę dostarczoną przez powoda, na okazanych jej zdjęciach,

c) odmowie dania wiary zeznaniom powoda w zakresie, w jakim zeznał on, iż pozwany używał z nastrzykiwarki(...)nr (...) do 2008 r., pomimo iż faktycznie nie da się wykluczyć używania nastrzykiwarki dostarczonej przez powoda, pozwanemu po chwili odstąpienia od umowy sprzedaży, co więcej zeznania pozostałych świadków, w tym M. R. wskazują, iż urządzenie było użytkowane przez pozwanego przed okres ponad roczny po odstąpieniu od tejże umowy, w tym zakresie zeznania świadków zgłoszonych przez pozwanego, tj. E. M., Z. S., A. Ł., M. N., z których okres użytkowania został wskazany, jako 3-4 miesiące od zakupu, zostały uznane za niewiarygodne,

d) odmowę dania wiary zeznaniom powoda w zakresie zgłoszonych wniosków dowodowych tj. o przesłuchanie D. Z. i K. K., pomimo iż powód wyraźnie zeznał, że w chwili wniesienia pozwu i dalej w toku sprawy dane osobo-adresowe świadków nie były mu znane, a dowiedział się o nich przed rozprawami z dnia 1 marca 2012 r. i 15 czerwca 2012 r.,

e) bezpodstawne uznanie, iż dołączona do pozwu oferta wynajmu urządzenia nie może stanowić dowodu uzasadniającego wysokość żądanego roszczenia z tytułu bezumownego korzystania przez pozwanego z nastrzykiwarki, po odstąpieniu od umowy sprzedaży, mimo iż zgodnie z art. 227 kpc i art. 232 kpc przedmiotem dowodu są fakty mające znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy, zaś strony postępowania są obowiązane wykazywać dowody dla stwierdzenia faktów z których wywodzą skutki prawne, w tym więc zakresie oferta przedłożona przez powoda winna zostać uznana jako pełnowartościowy dowód w sprawie, ilustrujący stawki rynkowe przyjęte w stosunkach rynkowych tego samego rodzaju, co więcej jako że pozwany kwestionował wysokość roszczenia dochodzonego przez powoda, miał możliwość zgłoszenia stosownego wniosku o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego na okoliczność ustalenia wysokości roszczenia z tytułu korzystania z nastrzykiwarki,

f) pominięcie w ustalonym stanie faktycznym zeznań świadków A. P., E. M., A. Ł., pracowników pozwanego, którzy zgodnie zeznali, że po zaprzestaniu produkcji na nastrzykiwarce dostarczonej przez powoda, urządzenie to zostało odstawione na bok, przy i jest nie do użytkowania, co jednocześnie kluczy się z nakazaniem przez Sąd wydania powodowi tego urządzenia, bowiem nie tylko nie jest ono zgodne z umową stron, ale przede wszystkim jego stan techniczny wskazuje na daleko posuniętą degradację i bezużyteczność maszyny.

W konkluzji apelujący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części i orzeczenie w tym zakresie zgodne z żądaniem pozwu. Nadto wniósł o zasądzenie kosztów postępowania za obie instancje.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Apelacja jest niezasadna.

Odnosząc się do zarzutu naruszenia art. 379 pkt. 3 kpc w zw. z art. 479¹⁴ § 2 i § 3 kpc należy wskazać, że jest on niezrozumiały. Stosownie do treści art. 379 pkt. 3 kpc nieważność postępowania zachodzi, jeżeli o to samo roszczenie między tymi samymi stronami toczy się sprawa wcześniej wszczęta albo jeżeli sprawa taka została już prawomocnie osądzona. Brak jest jakichkolwiek podstaw do twierdzenia, aby Sąd I instancji orzekł ponownie o obowiązku zapłaty kwoty 42 000,00-, zł. Sąd Okręgowy jedynie odwołał się do wyroku Sądu Rejonowego w Częstochowie, uzależniając wydanie ruchomości od zapłaty kwoty orzeczonej ww. wyrokiem.

Odwołanie to jest wynikiem zgłoszonego przez pozwaną zarzutu zatrzymania, z którego wbrew stanowisku powoda mogła ona skorzystać w postępowaniu gospodarczym. Zarzut zatrzymania został zgłoszony przez pozwaną już w odpowiedzi na pozew, co wyklucza naruszenie art. 479¹⁴ § 2 kpc, natomiast zarzut zatrzymania nie jest powództwem wzajemnym, a zatem przepis art. 479¹⁴ § 3 kpc nie mógł zostać przez Sąd naruszony.

Wbrew stanowisku powoda nie doszło do pozbawienia powoda możliwości obrony jego praw poprzez oddalenie wniosków dowodowych w postaci zeznań świadków K. K. i D. Z.. Ugruntowane jest zarówno w literaturze jak i w orzecznictwie, że nieuwzględnienie przez sąd rozpoznawczy wniosków dowodowych strony nie stanowi pozbawienia możliwości obrony jej praw w rozumieniu art. 379 pkt. 5 kpc i nie może uzasadniać zarzutu nieważności postępowania. W przepisie tym chodzi jedynie o takie sytuacje, w których na skutek wadliwości procesowych sądu lub strony

przeciwnej strona nie mogła i faktycznie nie brała udziału w całym postępowaniu lub jego istotnej części, nie zaś o, nawet bezpodstawne, nieuwzględnianie wniosków dowodowych strony (vide wyrok Sądu Najwyższego z 18 października 2001 r., IV CKN 478/00, niepubl.).

Nie mogło dojść do naruszenia przez Sąd przepisu art. 479¹² § 1 kpc. przepis ten adresowany jest do stron, a zatem nie jest możliwe naruszenie go przez sąd orzekający w sprawie.

Za całkowicie chybione należy uznać naruszenie przez Sąd art. 233 § 1 kpc. Przepis art. 233 § 1 kpc, przy uwzględnieniu treści art. 328 § 2 kpc, nakłada na sąd orzekający obowiązki: po pierwsze – wszechstronnego rozważenia zebranego w sprawie materiału, po drugie – uwzględnienia wszystkich dowodów przeprowadzonych w postępowaniu, po trzecie – skonkretyzowania okoliczności towarzyszących przeprowadzeniu poszczególnych dowodów mających znaczenie dla oceny ich mocy i wiarygodności, po czwarte – wskazania jednoznacznego kryterium oraz argumentacji pozwalającej – wyższej instancji i skarżącemu – na weryfikację dokonanej oceny w przedmiocie uznania dowodu za wiarygodny bądź też jego zdyskwalifikowanie, po piąte – przytoczenia w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia dowodów, na których sąd się oparł, i przyczyn, dla których innym dowodom odmówił wiarygodności (vide wyrok Sądu Najwyższego z 29 września 2000 r., V CKN 94/00, Legalis). Wszystkie to obowiązki Sąd Okręgowy w niniejszej sprawie wypełnił.

Zwrócić należy uwagę, że dla skuteczności zarzutu naruszenia art. 233 § 1 kpc nie wystarcza stwierdzenie o wadliwości dokonanych ustaleń faktycznych, odwołujące się do stanu faktycznego, który w przekonaniu skarżącego odpowiada rzeczywistości. Konieczne jest tu wskazanie przyczyn dyskwalifikujących postępowanie sądu w tym zakresie. W szczególności skarżący powinien wskazać, jakie kryteria oceny naruszył sąd przy ocenie konkretnych dowodów, uznając brak ich wiarygodności i mocy dowodowej lub niesłusznie im je przyznając. Co więcej, skuteczne postawienie takiego zarzutu wymaga wykazania, że sąd uchybił zasadom logicznego rozumowania lub doświadczenia życiowego, to bowiem jedynie może być przeciwstawione uprawnieniu sądu do dokonywania swobodnej oceny dowodów. Nie jest natomiast wystarczające przekonanie strony o innej, niż przyjął sąd, wadze (doniosłości) poszczególnych dowodów i ich odmiennej ocenie niż ocena sądu.

W niniejszej sprawie powód skarżąc wyrok Sądu Okręgowego i stawiając zarzut naruszenia art. 233 § 1 kpc nie sprostał powyższym wymaganiom. W istocie w apelacji doszło do przedstawienia własnego stanu faktycznego bez jakiegokolwiek odniesienia się do argumentów wskazanych przez Sąd I instancji, które legły u podstaw oceny przeprowadzonych dowodów (w szczególności w zakresie odmowy wiarygodności zeznań świadka M. R. i samego powoda, co do okresu używania nastrzykiwarki), jak i przyczyn, które spowodowały, że część dowodów wskazanych przez powoda została oddalona. Sąd Apelacyjny w całości podziela argumentację wskazaną przez Sąd Okręgowy, co do oceny wiarygodności zeznań świadka M. R. jak i samego powoda jak również za w pełni uzasadnioną uznaje argumentację Sądu I instancji uzasadniająca oddalenie wniosku w zakresie zeznań świadków K. K. i D. Z.. Brak jakiegokolwiek argumentacji merytorycznej ze strony skarżącego nie pozwala na rzeczywiste ustosunkowanie się do postawionych bardzo ogólnie zarzutów.

Wskazać należy, że całkowicie chybione jest stanowisko powoda odnośnie udowodnienia przez niego wysokości wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy. Trafnie przyjmuje Sąd Okręgowy, że nie jest możliwe ustalenie wysokości wynagrodzenia li tylko w oparciu o ofertę wynajmu przedstawioną przez skarżącego, pomijając już nawet, że dotyczy innej nastrzykiwarki. W odpowiedzi na pozew wysokość wynagrodzenia została zakwestionowana przez stronę pozwaną i rzeczą powoda, stosownie do treści art. 6 kpc, było udowodnienie jego wysokości. Takim dowodem, jak trafnie zauważył Sąd I instancji, mógłby być dowód z opinii biegłego, który ustaliłby stawki rynkowe za korzystanie z danej rzeczy. Taki dowód nie został jednak zgłoszony przez powoda, a to jego obciążał obowiązek jego zgłoszenia, a nie jak jest podnoszone w apelacji – pozwaną spółkę.

Na koniec należy zauważyć, że skoro powód nie wykazał wysokości wynagrodzenia, to bez znaczenia są zarzuty odnoszące się do kwestii czasu używania nastrzykiwarki przez stronę pozwaną po odstąpieniu od umowy sprzedaży. Nie ulega wątpliwości, że Sąd I instancji ustalił, że po odstąpieniu od umowy sprzedaży strona pozwana korzystała z

nastrzykiwarki do marca 2007 r.. Nie przełożyło się to jednak na możliwość zasądzenia wynagrodzenie, gdyż powód nie wykazał wysokości tego wynagrodzenia.

Mając powyższe na względzie Sąd Apelacyjny uznając apelację powoda za bezzasadną, oddalił ją na podstawie art. 385 kpc.

O kosztach postępowania apelacyjnego orzeczono na podstawie art. 98 kpc w zw. z art. 391 § 1 kpc – przyznano z tego tytułu kwotę 2 700,00-, zł kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu apelacyjnym z ogólnej kwoty 3 300,00-, zł zasądzonej w pkt. III wyroku.